

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра теорії та історії держави і права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
теорії та історії держави і права
Протокол № 1 від 28.08.2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теорія держави і права
Викладач	Андріюк Володимир Володимирович, доц., к.ю.н., доцент кафедри теорії та історії держави і права Питльована Вікторія Павлівна, к.ю.н., доцент кафедри теорії та історії держави і права
Контактний телефон викладача	Андріюк Володимир Володимирович (0342) 596133 Питльована Вікторія Павлівна (0342) 596133
E-mail викладача	Андріюк Володимир Володимирович volodymyr.andriuk@pnu.edu.ua Питльована Вікторія Павлівна victoria.pytlovana@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	9 кредитів ЄКТС, 270 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/ При вивченні навчальної дисципліни можуть використовуватися можливості платформ Google Meet.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри. Також можливі консультації шляхом листування через корпоративну електронну пошту
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є загальні закономірності виникнення, функціонування та розвитку держави і права (державно-правової дійсності), найбільш загальні генетичні, атрибутивні, структурно-субстанційні та функціональні властивості державно-правових явищ.</p> <p>Структура навчальної дисципліни включає такі змістові модулі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наукознавчі питання теорії держави і права. Теорія держави 2. Загальне вчення про право 3. Формування та будова права 4. Дія права. Правова система <p>Теорія держави і права як загальна, фундаментальна (базова), методологічна, світоглядна юридична наука та вступна навчальна правова дисципліна вивчається студентами-юристами першого курсу протягом одного навчального року і має на меті оволодіння системою сучасних теоретичних знань про загальні закономірності виникнення, функціонування та розвитку держави і права (державно-правової дійсності), найбільш загальні генетичні, атрибутивні, структурно-субстанційні та функціональні властивості державно-правових явищ.</p> <p>В умовах становлення громадянського суспільства, побудови правової держави, утвердження принципів демократичного суспільства в Україні, удосконалення національного законодавства, реформування усіх сфер життєдіяльності українського суспільства великого значення набуває формування, розвиток і закріплення нового юридичного мислення, загальної і правової культури, в тому числі і високої професійної культури юриста. Вивчення загальних закономірностей виникнення, функціонування, розвитку державно-правової дійсності, які є предметом теорії держави і права, сприяє не тільки одержанню базових теоретичних юридичних знань, а й дасть можливість прогнозувати подальший розвиток державно-правових явищ, використовувати розроблені теоретичні моделі в практиці державотворення України, формування і вдосконалення національної правової системи загалом і системи законодавства зокрема.</p>	

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є оволодіння системою сучасних теоретичних знань про загальні закономірності виникнення, функціонування та розвитку держави і права (державно-правової дійсності), найбільш загальні генетичні, атрибутивні, структурно-субстанційні та функціональні властивості державно-правових явищ.

Основними цілями вивчення дисципліни є засвоєння цілісної системи державно-правових понять і категорій; ознайомлення здобувачів вищої освіти з практикою застосування понятійного апарату та методологічного інструментарію юриспруденції; підготовка здобувачів вищої освіти першого курсу до вивчення галузевих юридичних дисциплін, до аналізу і розуміння змісту нормативно-правових актів, а також інших формально-юридичних джерел права; вироблення у здобувачів вищої освіти навиків самостійного правового мислення, вміння творчо аналізувати і узагальнювати державно-правові явища, правильно користуватися науковою та навчальною юридичною літературою і першоджерелами; з'ясування значення загальної теорії держави і права для практики побудови демократичної правової соціальної держави в Україні, формування правової системи на базі чинної Конституції України, реформування національного законодавства; формування у здобувачів вищої освіти глибокого знання та розуміння загальних закономірностей розвитку та існування держави, її основних інститутів, правової системи, генетичних, атрибутивних, субстанційних (структурних) та функціональних закономірностей, властивостей державно-правової дійсності; формування у здобувачів вищої освіти цілісної картини державно-правової дійсності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності

Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

Здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання

Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

Мати базові навички риторики.

Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	54
семінарські	56
практичні	-
лабораторні	-
самостійна робота	160

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1, 2	081 Право	1-ий	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	сем/пр/лабз аняття	сам. роб.
Теорія держави і права як наука та навчальна дисципліна	2	2	2
Походження держави	2	2	-
Поняття та сутність держави	4	4	2
Функції держави	2	2	-
Форма держави	4	4	2
Механізм та апарат держави	-	2	4
Походження та історичний розвиток права	-	-	2
Поняття, сутність та цінність права	4	4	4
Право і людина. Правовий статус особи	2	2	2
Право і суспільство. Громадянське суспільство	-	-	4
Правова держава та верховенство права	2	2	4

Право в системі соціального регулювання	-	-	4
Правове регулювання. Механізм правового регулювання	2	-	2
Законність і правопорядок	-	-	4
Правосвідомість і правова культура	-	2	4
Принципи права	-	-	8
Норма права	4	4	8
Джерела права	2	2	8
Нормативно-правовий акт як джерело права	4	4	8
Правотворчість	-	2	8
Система права	2	2	6
Система законодавства. Систематизація нормативно-правових актів	2	-	6
Правовідносини	4	4	12
Тлумачення правових норм	2	2	10
Реалізація правових норм. Застосування правових норм	4	4	8
Юридична діяльність. Юридична практика. Юридичний процес	-	-	12
Юридична техніка	2	2	4
Правова поведінка. Правопорушення	2	2	4
Юридична відповідальність	-	-	6
Правова система. Основні типи правових систем сучасності	2	2	10
ЗАГ.:	54	56	160
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309. https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf, а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі – МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №13 від 27 червня 2024 року) https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf</p>		

<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Передбачається виконання 2 письмових модульних контрольних робіт (одна з них виконується на 8-му, а друга – на останньому семінарському занятті) в кожному семестрі (абз.1 пп. 3.1.3.1 МРПОУ). Зміст питань, форма та структура завдань визначається викладачами, що проводять семінарські заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджується на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.1.3.2 МРПОУ). В першому семестрі на першу письмову модульну контрольну роботу вноситься навчальний матеріал за модуль 1 «Наукознавчі питання теорії держави і права. Теорія держави» (теми 1-6). На другу письмову модульну контрольну роботу вноситься навчальний матеріал за модуль 2 «Загальне вчення про право» (теми 7-15). В другому семестрі на першу письмову модульну контрольну роботу вноситься навчальний матеріал за модуль 3 «Формування та будова права» (теми 16-22). На другу письмову модульну контрольну роботу вноситься навчальний матеріал за модуль 4 «Дія права. Правова система» (теми 23-30). На контрольну роботу вноситься 2 коротких запитання, що передбачають виконання схематичного, теоретико-аналітичного чи практичного завдання, які оцінюються по 4 бали, 2 коротких запитання, які оцінюються по 3 бали, та 1 завдання, що передбачає формулювання визначень 3 понять, яке оцінюється максимально 6 балів. Максимальна кількість балів за кожен письмову модульну контрольну роботу – 20 (пп. 2.4.2.2 МРПОУ). Контрольна робота може виконуватися також на сайті дистанційного навчання: https://d-learn.pnu.edu.ua/</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри https://kttidip.pnu.edu.ua/denna-forma-5/, а також в системі дистанційного навчання. Максимальна кількість балів за семінарські заняття –25 (пп. 2.4.2.1 МРПОУ).</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Студент допускається до підсумкового контролю за умови виконання всіх видів робіт, передбачених навчальною програмою. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для недопуску (пп. 3.2.2 МРПОУ). Здобувач не допускається до підсумкового контролю, якщо впродовж семестру він набрав за всі види робіт менше 25 балів (пп. 3.2.3 МРПОУ).</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Екзамен. Варіанти завдань на екзамен, бали за їх виконання, критерії оцінювання розробляються керівником навчальної дисципліни та затверджуються на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.2.5.1 МРПОУ). Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 25 балів), балу за письмові модульні контрольні роботи (максимально 20 балів), балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.4.2.3 МРПОУ) та балу за екзамен (максимально 50 балів) (пп. 2.4.1-2.4.2 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.4.2.4-2.4.2.6 МРПОУ). Підсумковий бал становить максимально 100 балів.</p>
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>	

Письмові роботи:

Зміст питань, форма та структура завдань та інструкції щодо виконання обов'язкових (письмових модульних контрольних робіт) та додаткових (письмових завдань за питаннями самостійного опрацювання, письмових експрес-опитувань тощо) письмових робіт визначаються викладачем, що проводить семінарські заняття, за погодженням з викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ). За бажанням (для отримання додаткових балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання (пп. 3.1.4.1-3.1.4.3 МРПОУ). Види індивідуальних завдань та інструкції щодо їх виконання знаходяться на кафедрі та на сайті кафедри <https://kttidip.pnu.edu.ua/denna-forma-5/>.

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення.

Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universitytet.pdf.

Відвідування занять:

Очікується, що всі студенти відвідають лекції і семінарські заняття. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. пп. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (абз. 2. пп. 3.1.2 МРПОУ).

Неформальна освіта:

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

1. Загальна теорія держави і права: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / За ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2010. 583 с.
2. Загальна теорія права. Підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. К.: Ваіте, 2016. 392 с.
3. Зайчук О. В., Заєць А. П., Журавський В. С., Копиленко О. Л., Оніщенко Н. М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / О.В. Зайчук (ред.), Н.М. Оніщенко (ред.). 2-ге вид., переробл. і доп. К.: Юрінком Інтер, 2008. 688 с.
4. Кельман М.С. Загальна теорія держави і права: Підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2016. 716 с.
6. Мурашин О.Г. Загальна теорія держави і права: Підручник. Відкритий міжнар. ун-т розвитку людини «Україна». Київ: Ун-т «Україна», 2014. 560 с.

7. Рабінович П. М. Основи теорії та філософії права: навч. посібник. Львів: Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2021. 256 с.

8. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: підручник / Харк. нац. ун-т внутр. справ. 4-те вид., доповн. і переробл. К.: Алерта, 2021. 528 с.

9. Теорія держави і права: Підручник / За ред. О. В. Петришина; Нац. ун-т «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого». Х.: Право, 2015. 368 с.

10. Загальна теорія держави і права: стереотипне видання. За ред. О.В.Зайчука, Н.М. Оніщенко. К.: Юрінком Інтер, 2016. 400 с.

11. Загальна теорія права. Академічний курс: підручник. За ред. С.В. Бобровник. К.: Юрінком Інтер, 2021. 576 с.

12. Крестовська Н.М., Матвєєва Л.Г. Теорія права і держави. Підручник, практикум, тести. К.: Юрінком Інтер, 2022. 584 с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в методичних вказівках:

1. Андріюк В.В. Теорія держави і права: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять студентів денної форми навчання спеціальності 081 Право. Івано-Франківськ, 2023.

2. Андріюк В.В. Теорія держави і права: методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи студентів денної форми навчання спеціальності 081 Право. Івано-Франківськ, 2023. <https://kttidip.pnu.edu.ua/denna-forma-5/> .